

Berntsen begraver Norges NOx-mål

Norge klarer ikke å nå målet om 30 prosent reduksjon av nitrogenoksider (NOx) innen 1998. Det slår miljøvernminister Thorbjørn Berntsen fast i et intervju med N&M Bulletin. Norge er dermed det første landet som offisielt gir opp NOx-målet.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Norge har sammen med elleve andre europeiske land undertegnet en erklæring om å redusere de miljø- og helseskadelige NOx-utslippene med 30 prosent fra 1986 til 1998. Fram til 1993 er utslippene ikke redusert.

– Jeg tror vi kan avskrive tilleggserklæringen med en gang, sier Berntsen til N&M Bulletin. Han tviler på at noen av de andre elleve landene oppfyller erklæringen.

NOx bidrar blant annet til sur nedbør, og forårsaker astma- og allergiplager. Statistisk Sentralbyrå har regnet ut at Norge sparer 89 kroner for hver

kilo NOx utslippene reduseres med. For drøyt to år siden foreslo Statens forurensningstilsyn (SFT) hvordan utslippene kunne reduseres. Siden har en arbeidsgruppe med folk fra flere departement arbeidet med planen. Planen skal, i følge Berntsen, legges fram som et tillegg til hans miljøpolitiske redegjørelse i vår.

Sannsynligvis er det sterk uenighet mellom Miljøvern-, Finans- og Samferdselsdepartementet om hvor store reduksjoner Norge bør arbeide for.

Kritiserer egen regjering

Berntsen kritiserer sin egen regjering for ikke å ha gjort nok for å oppfylle målet. – Vi har gjort svært lite for å strekke

oss etter målet, sier han. – Noe har vi gjort, men ikke noe ekstraordinært. Det er det ingen land som har gjort.

Norge er det første landet som gir opp å oppfylle tilleggserklæringen. Men miljøvernere i Norge og Sverige er ikke overrasket.

– Dette viser at det ikke finnes politisk vilje til å redusere utslippene, sier fagkonsulent Fredrik Theisen i Naturvernforbundet. – Berntsen konstaterer nederlaget. Samferdsel- og oljesektorene er så mektige og egenrådige, at de bevisst trener tiltak som kunne oppfylt erklæringen, mener Theisen. 80 prosent av norske NOx-utslipp kommer fra samferdselsektoren.

Norge utvannet NOx-erklæringen

– Norge har ikke spilt noen framtreddende rolle i de internasjonale NOx-forhandlingene. Norge var i høy grad med på å utvanne erklæringen om 30 prosents reduksjon, sier Christer Ågren ved det svenske Forsurningssekretariatet, som ikke har registrert at andre land har gitt opp målet sitt. – Norge oppmuntrer på denne måten andre land til liknende

retreter. Dette vil ikke lette forhandlingene om en ny NOx-protokoll, tror Ågren.

Sverige samme

Det danske Miljøministeriet bekrefter overfor N&M Bulletin at landet skal oppfylle erklæringen. Men politisk rådgiver Jon Kahn i Miljøverndepartementet i Sverige sier at svenskene vurderer om målet kan nås. – Vi går igjennom hvordan og om vi kan nå målet. I slutten av mars akter vi å legge fram en plan med tiltak. Vi kan si nå at vi nok ikke klarer å redusere utslippene fra trafikken med 30 prosent, sier Kahn.

Tyskland eneste

– Tyskland har hatt de mest konkrete tiltakene for å redusere NOx-utslippene, sier Harald Dovland ved Norsk Institutt for Luftforurensning (NILU). Han har sett nærmere på hvilke tiltak flere europeiske land vil gjennomføre for å redusere NOx-utslippene. – Trafikken er den viktigste NOx-kilden. Alle land sier at man må gjøre noe med tungtrafikken og trafikkmengden. Punktum. Så stopper det stort sett der, sier Dovland.

Norske utslipp

Utslipp av NOx i Norge, 1991 (totalt 218 400 tonn):	
Veitrafikk	36,7%
Skip/båter	35,8%
Annen transport	7,0%
Gassturbiner	6,8%
Annen forbrenning	7,3%
(Kilde: SFT, 93/1)	

Skogsveier koster tre ganger mer enn barskogvern

side 3

Berntsen i intervju med N&M Bulletin

side 4 og 5

EU-protest mot kvikksølvforbud

side 6

Tynt ozonlag betyr mer sykdom

side 7

Forsvaret overkjører naturinteresser

side 8

Natur&Miljø Bulletin

Norges Naturvernforbund

Ansvarlig redaktør: Gunnar Bolstad

Red. sekr.: Ole P. Pedersen
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 0803 50 94602
Telefon: 22 71 55 20
Telefax: 22 71 56 40

Annonser tlf: 22 71 92 20
Annonser fax: 22 71 92 38
Produksjon: Oslo Grafiske as.
Trykket på Cyclus, 100 prosent
resirkulert papir.
Neste N&M Bulletin utgis
11. februar 1994.

Bra, Berntsen!

Miljøvern sto plutselig i fokus igjen i forrige uke, etter at begrepet har vært helt "ut" i over et år. Thorbjørn Berntsen fortjener honnør for sitt utspill om forbruksvekst, som fikk overraskende stort gjennomslag i mediene.

Det politiske miljøet evnet beklageligvis ikke å skape noen konstruktiv debatt i etterkant av miljøvernministerens utspill. Berntsens ballong ble punktert og diskusjonen redusert til en tradisjonell partipolitisk krangel. Den åpne dialogen som trengs for å komme videre i en vanskelig prosess, uteble fullstendig. LO, som var en av Berntsens målgrupper for utspillet, ville absolutt ikke høre på det øret, og fraba seg denslags "filosofisk snikk-snakk" fra Berntsens side.

Et interessant trekk ved Berntsens uttalelser, var det voldsomme gjennomslaget i mediene. Miljøvern rykket langt nedover på pressens prioriteringsliste etter Rio-konferansen, og var fullstendig fraværende i valgkampen i fjor.

Berntsen sa jo egentlig ikke noe annet enn det han har sagt lenge; det er ikke mulig å fortsette Vestens forbruksøkning i det uendelige. Det er i strid både med en bærekraftig utvikling og grunnleggende solidaritetsprinsipper. Det nye var at Berntsen vinklet det som et oppgjør med eget parti og regjering. Det viser at et høyt konfliktnivå er nødvendig for å synliggjøre viktige saker.

Det kan imidlertid også være at Berntsens gjennomslag er et forsiktig signal om bedre tider for miljøvernet: – Folk begynner å få penger mellom hendene igjen, lød en syrlig kommentar fra en kollega. Og det er nok et poeng at miljøvernølgen skummer mest når folk kan skyve andre og mer akutte bekymringer til side. Nå gleder salgssjefene hos Elkjøp og Adelsten seg; salgskurvene peker oppover igjen. Arbeidsledigheten er ikke lenger så skremmende for dem som har jobb, og vi kan ta oss den luksus å bekymre oss for noe annet.

Dette forringer imidlertid ikke kvaliteten på Berntsens utspill. Diskusjonen han legger opp til er viktig og må tas på alvor av alle som regner seg som ansvarlige politikere.

Mens vi er i det rause hjørnet: Samferdselsminister Opseth fortjener ros for sin omgjøring av Veidirektoratets bruplaner i Drøbakundet. Dermed kan Naturvernforbundet feire at kampen for Håøya førte til seier. En tunnel er heller ingen god løsning, men det er forskjell på ufornuftige prosjekter og prosjekter som er hinsides virkeligheten. Og når det går opp for Stortinget at Drøbak-forbindelsen vil koste 600 millioner i direkte bevilgninger, spør det om ikke ferjeselskapet kan se fremtiden lyst i møte.

Himdalen – en viktig miljøsak

PROFIL

Jens Stoltenberg

Regjeringen foreslo i november å opprette et kombinert lager og deponi for lavt og middels radioaktivt avfall i Himdalen, i Aurskog-Høland kommune. Forslaget er nå til behandling i energi- og miljøkomiteen i Stortinget. Spørsmålet om opprettelse av et slikt anlegg har vært utredet siden 1989.

Det er en viktig miljøsak Regjeringen har lagt fram. Det lavt og middels radioaktive avfallet er i dag lagret ved Institutt for energiteknikk på Kjeller. Omkring 1500 fat er plassert i lagerbygning, mens rundt 1000 fat er nedgravd. Målt i radioaktivitetsmengde står avfallet fra forskningsreaktoren i Halden for 60 prosent av totalaktiviteten, ca. 20 prosent er fra forskningsreaktoren på Kjeller. Resten stammer hovedsakelig fra industri og sykehus.

Ingen er uenig i at lagringen på Kjeller er provisorisk. Lageret er snart fullt, og vi må finne en mer permanent løsning for å ta hånd om avfallet. Uenigheten har gått på hvor et lager eller deponi skal bygges, og hvordan anlegget rent teknisk skal utformes.

Når det gjelder beliggenheten, har det fra flere hold kommet sterke innvendinger mot valg av Himdalen. Det er da så mange andre steder som må egne seg bedre, har omkvedet vært. Jeg føler meg på sikker grunn når vi nå har valgt Himdalen. Et ekspertutvalg vurderer lokaliseringer over hele Sør-Norge basert på plassering i bergrom: Utvalget konkluderte i en offentlig utredning i 1991 med at Killingdal gruve i Sør-Trøndelag burde velges. Alternativt foreslo utvalget en berghall i nærheten av Kjeller. Det viste seg senere at gruve var uegnet til formålet. Departementet fikk derfor satt i gang undersøkelser av hele 52 loka-

liteter i nærheten av Kjeller. Av disse pekte Himdalen seg etterhvert ut som den beste.

Den tekniske utformingen er nøye beskrevet i konsekvensutredningen. Under høringen kom det innvendinger mot en ren deponiløsning, ut fra at vi ikke bør avskjære oss fra en fremtidig inspeksjon av avfallet. Regjeringen har derfor foreslått et kombinert lager/deponi for avfallet. Denne løsningen er basert på lagring av det langlivede avfallet og deponering av stoffer med kort halveringstid. Jeg har ikke registrert innvendinger mot deponering av kortlivet avfall. Lagring av det langlivede avfallet vil derimot gi oss muligheten til flytting senere, dersom det ikke da besluttes å omgjøre lageret til et deponi. Lagerdelen skal utformes slik at det kan inspiseres og kontrolleres.

Betenkelighetene ved anlegget i Himdalen har særlig vært knyttet til geologien og grunnvannet. Det er likevel ikke geologien som skal hindre utslipp av radioaktive utslipp fra deponiet, men selve fjellanlegget. Jeg er sikker på at det er mulig å bygge et stabilt fjellanlegg, hvor innsig av vann kan håndteres av dreneringssytemet. Det vil derfor ikke forekomme utstrømming av forurenset vann. Etter at lokalisering er foretatt basert på omfattende detaljprosjektering, må det utarbeides sikkerhetsrapporter til bruk for konsesjonsbehandlingen. Byggingen kan først starte etter at konsesjon er gitt. Under driftsperioden for anlegget vil det bli lagt stor vekt på overvåking for å bevise at anlegget ikke medfører utslipp.

Etter en omfattende utredning har vi tatt en beslutning som vil gi en god løsning på et viktig miljøspørsmål. Jeg håper Stortinget vil gi sin tilslutning i løpet av vinteren, slik at anlegget kan stå klart i løpet av 1995.

På Naturvernforbundets landsmøte i juni lovet statsminister Brundtland at myndighetene skulle vurdere å utvide vernet av truede arter, slik at man f.eks. kan stanse inngrep ved funn av truede arter. – Vi går gjennom hele lovver-

Skogsveier koster mye mer enn vern

Hvert år bygges nærmere 3000 nye kilometer skogsvei i Norge. Anleggsutgiftene var i 1992 tre ganger så høye som prisen på å verne 100 kvadratkilometer barskog – over 300 millioner kroner.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

Prisen på utbyggingen av skogsbilveier er høy i dobbelt forstand. Ikke bare rent pengemessig, men også når det gjelder omfanget av inngrep i naturen. Friluftinteressene blir berørt, gjenværende uberørt natur blir spist opp og dyre- og

fuglelivet forstyrret.

Miljøvernminister Thorbjørn Berntsen har uttrykt ønske om å utvide barskogvernet med 100 kvadratkilometer. Dette vil koste rundt 100 millioner kroner. Men mens man i Miljøverndepartementet vurderer saken, spiser skogsveiene opp stadig mer uberørt natur. Og det med god støtte fra Landbruksdepartementet.

Statlig tilskott

Tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) viser at det i 1992 ble laget 780 km nye og 766 km ombygde helårs skogsbilveier. Dette er veier som skal tåle tunge kjøretøy opp mot 11 tonn akseltrykk. Anleggskostnadene kom på 223,2 millioner kroner. Samtidig ble det bygget

1899 km nye og 53 km ombygde traktorveier. Utgiftene til anleggsarbeidet kom her på 99,7 millioner kroner. Tilskott til veibyggingen utgjorde 107 millioner kroner. Av dette var 75 millioner statstilskott og 32 millioner fra Landbrukets utbyggingsfond.

DN betenkt

Avdelingsdirektør Ola Skauge ved Direktoratet for Naturforvaltning (DN) er betenkt over omfanget av utbygging av bilveier i skog. Han har stilt kritiske spørsmål til prosessene i planleggingsfasen før veier bygges.

– Både samfunnets kost-nytteeffekt av investeringene og reelle hensyn til miljøverdier i skogområdene burde være ve-

sentlige tema for å vurdere om veien skal bygges, og ved valg av trasé. En del av veiene er også mildt sagt "frynsete i kantene", og burde verken vært godkjent som vei i næring eller fått offentlig tilskudd. Her har det vært stygge glipp fra landbruksmyndighetenes side, mener Skauge.

Plan- og bygningsloven

– DN har gitt klart uttrykk for at bygging av nye skogsbilveier er inngrep som bør inn under Plan- og bygningslovens bestemmelse. På den måten kan skogsveiene komme inn i de kommunale planene og under politisk behandling. Samtidig kan berørte parter og andre med interesse i saken bli hørt. Forslag om lovendring har vært fremmet, men ble nedstemt i Stortinget.

– Vårt alternativ er å argumentere for et best mulig regelverk innenfor de eksisterende rammer for sektoren. Men et brukbart regelverk hjelper heller ikke dersom dette blir neglisjert i den lokale og regionale skogforvaltningen, sier Ola Skauge.

Skogeiere: nødvendig utbygging

Avdelingsjef Sverre Thoresen i Norges Skogeierforbund er ikke enig i at utbyggingen av skogsbilveier er for omfattende. Han mener dagens utbygging av skogsbilveinettet er nødvendig dersom skogeierne skal kunne drive hogst.

– Ordningen idag er slik at skogeier selv betaler det det koster å frakte tømmeret fram til bilvei. Jo kortere veien til

bilveien er, jo lavere kostnader. Det er derfor i lengden lønnsomt å investere i skogsbilvei.

– Stortingsflertallet har som politikk å prioritere skogsbilvei, og gir derfor tilskudd til bygging av slike veier. På den måten ønsker politikerne å øke hogsten, sier Thoresen.

På spørsmålet om det er mulig for skogeierne å drive

skogen mer arbeidsintensivt, svarer Stabell:

– Vi har drevet intensivt skogbruk i 400–500 år. Der vi tidligere brukte elva til fløting av tømmer, bruker vi i dag større motorkjøretøy. Skogbilveiene har på den måten overtatt etter elva. Dette er et ledd i det moderne samfunnsystem.

Økt vern vanskelig

Den politiske situasjonen i Stortinget forhindrer økt arealvern de neste tre årene, mener Thorbjørn Berntsen.

På Naturvernforbundets landsmøte i juni lovet statsminister Brundtland at myndighetene skulle vurdere å utvide vernet av truede arter, slik at man f.eks. kan stanse inngrep ved funn av truede arter.

– Vi går gjennom hele lovver-

ket for å se hvilke muligheter vi har, sier Berntsen. – Jeg må vurdere hva jeg kan få igjen i Stortinget. Når det gjelder grunneierinteressene, er det blokkering på tinget. Jeg tror det ville være bedre med Dørum (enn Haukvik) inne på Stortinget. Da ville Venstre vært på vippen. Nå er det begrensede muligheter til å få igjennom endringer i loven. Mulighetene for arealvern er i hvert fall ikke blitt bedre nå.

Kritikk av SP

Thorbjørn Berntsen kommer med hard kritikk av Senterpartiets miljøprofil. Berntsen mener Senterpartiet ikke stiller samme miljøkrav til landbruk og skogbruk som andre næringer.

– Det er greit for SP å stille krav til utslipp fra industrien til luft og vann. Men hvis stilles krav til land- og skogbruk, skal de ha statsstøtte for å gjennomføre kravene, sier Berntsen.

Takk for støtten!

TINE

Vestlandsmeieriet

Veidekke
bygger miljø

Spets consulting group a/s

Takk for støtten!

A.S. VESTSINK

FAUSKE KOMMUNE

HAUGESUND MEIERI

Emballasje på naturens side.
Keyes Norway as
3500 Hænefoss
Tel (067) 23 422 Fax (067) 22 456

LUND KOMMUNE

Thor's Kemiske Fabrikker
Nobel Industrier

ØSTLANDSKONSULT AS

Berntsen i Bulletin-intervju:

CO₂-avgiften kan bli lavere

Det vil ikke bli aktuelt å øke den norske CO₂-avgiften i tiden som kommer, slår miljøvernminister Thorbjørn Berntsen kategorisk fast. I stedet frykter han at press fra fagbevegelsen og andre kan føre til reduksjon i avgiftsnivået.

Berntsen regner med at kravet om reduserte avgifter kommer, blant annet fordi EU-landene ikke har greid å bli enige om en felles avgift. – Dersom vi er nødt til å redusere avgiften, vil det i så fall være et stort tap på virkemiddelsiden. På den annen side er det klart at Norge ikke i det uendelige kan kjøre videre med et slikt system alene, sier Berntsen.

CO₂-avgift ikke på EU-dagsorden

Det greske formannskapet i EU vil nedprioritere avgiften på CO₂, og heller satse på vern av kystsoner, avbøting av turismens konsekvenser for miljøet og miljølovgivning innenfor avfallsdumping, forurensings-

Berntsen tar sikte på å legge fram regjeringens klimaplan som et vedlegg til sin miljøpolitiske redegjørelse for Stortinget i april.

– I hvilken grad vil du legge opp til at Norge skal kunne nå sin CO₂-målsetning gjennom tiltak mot andre typer utslipp, for eksempel karbonfluorgasser fra aluminiumsindustrien?

– Jeg vil ikke gå inn for noen triksing med disse sakene. Men i den grad FNs klimapanel tar disse gassene med i beregningen, og det gjør de jo faktisk, så vil det jo gjelde for alle, og da er det jo ikke noe uhederlig ved det. Men vi skal ikke lure oss sjøl, tjuvtriks er det dummeste som finnes.

– Dersom prosessen mot et avgiftssystem for CO₂ faller fra hverandre, hvilke virkemidler vil du da satse på?

– Vi må utnytte de tekniske og administrative virkemid-

ne som er tilgjengelige, blant annet i form av rensekraft til industrien. Avgiftene har jo ført til at offshore-industrien har utviklet bedre teknologi, noe som i seg selv kan bli et salgsprodukt for industrien.

Mer forpliktende

– Clearing house, altså et system for felles gjennomføring mellom land, er også et aktuelt og kostnadseffektivt virkemiddel. Men ellers står vi foran en lang prosess med både nasjonale og overnasjonale tiltak. Klimakonvensjonen er en prosesskonvensjon, og vi må sørge for at den blir mer forpliktende når partene samles til sitt første møte våren 1995. Rapporteringsrutinene må bli bedre, slik at vi kan titte hverandre i kortene, og vi må få et bedre grunnlag for å fastsette felles avgifter og tiltak, sier Berntsen.

kontroll og miljøgifter.

Den greske miljøvernministeren har gjort det klart at CO₂-avgiften ikke vil stå på dagsorden under det greske formannskapet.

Sist en slik avgift var oppe til behandling var det Storbritannia som satte foten ned. De fattigste landene i EU støttet forslaget, under forutsetning av spesielle lettelsler.

Berntsen sier nei til Skagerrak

– Vi går i mot åpning av Skagerrak for oljeboring, sier Berntsen. Han presiserer at dette blir en regjeringsbeslutning der flere hensyn skal veies opp mot hverandre.

I intervjuet med N&M Bulletin går Berntsen for første gang

åpent mot boringen i Skagerrak.

– Det er et press fra fagbevegelsens side for å åpne nye felt for å skaffe arbeidsoppdrag til offshore-industrien. Vi står overfor en konflikt mellom kortsiktige og langsiktige hensyn.

– Det er også andre dimensjoner over denne saken. Det er

jo et spørsmål om det skal det pumpes og surkles på alle bauger og kanter, og om vi må ta opp alt før år 2000, sier Berntsen, som mener oljeindustrien er blitt en karusell:

– Bordet fanger, men på et tidspunkt har vi mulighet til å skrubbe litt, ellers blir vi mer og mer et bytte for den dynamiske politikken.

Berntsen i Bulletin-intervju:

- Kalking løser ikke sur nedbør-problem

Thorbjørn Berntsen advarer dem som tror kalking løser sur nedbør-problemet. – Det er ikke bare å øse ut kalk. Kalkingen er bare en reparasjon.

– Vi må gjøre noe med utslippene før store deler av Norge blir økologisk ødelagt. Hovedansvaret ligger hos Tyskland og England, sier Berntsen.

– England strakk seg i den forrige forhandlingsrunden om svovelprotokollen. Landet har gått i riktig retning, mener Berntsen, som forsvarer at England fikk bli medlem av protokollen, selv om landet får lenger tidsfrist enn de andre vestlige landene.

– Det er svært viktig å få forpliktet engelskmennene. Vi gikk inn for at de skulle få mer tid. Det er bedre enn ikke å ha

dem med, så får vi se virkningene.

Etter høstens kamp i Stortinget om kalking av vassdrag, tror Berntsen bevilgningene er reddet for de neste årene også. Han vil først og fremst kalke vassdrag som står i fare for å bli fisketomme.

– Stortinget har vist hvor det står i den saken. Men Direktoratet for Naturforvaltning strir med å lage et skikkelige program for å bruke pengene. Det er ikke bare å øse ut kalk, da spøler du ut penger også.

Avtalen ikke god nok

Den nye svovelprotokollen er ikke god nok, mener miljøvernministeren. – Protokollen som kommer nå er ikke god nok for oss. Vi må ha enda større reduksjoner, sier Berntsen. Han mener det vil ta lang

– Jeg mener vi må sikre de områdene som er i ferd med å tippe over. Vi må stanse forsureningen. Tjern og vann som har vært fiskedøde i 50 år får vente litt til. Vi må kalke i minst 10 – 15 år, og beskytte det som ikke er skadet mest. Deretter må vi prøve å få tilbake livet der det er forsvunnet, mener Berntsen.

Ministertur

Når den tyske og engelske miljøvernministeren kommer til Oslo for å underskrive svovel-

tid før man ser noen konkrete resultater av den nye svovelavtalen, som generelt legger opp til at land skal redusere forskjellen mellom utslipp og naturens tålegrense med 60 prosent.

- EU-debatt om sild og poteter

– I Sverige dreier EU-debatten seg bare om sprit og snus – i Norge bare om sild og poteter. Det blir for smått. Vi kan ikke etablere en helt egen livsstil i Norge uavhengig av det som skjer ellers i Europa, sier miljøvernminister Thorbjørn Berntsen.

N&M Bulletins intervju med Berntsen fant sted nesten en uke før han slo til offentlig mot Vestens forbruksvekst og regjeringens langtidspålegg. I vårt intervju vektla Berntsen behovet for et norsk EU-medlemskap for å kunne skape et mer forpliktende samarbeid om

viktige utfordringer.

– Politikk er prosesser. Historien blir ikke gjort opp i morgen. Vi må skape allianser med folk som tenker som oss, slik at vi kan gjøre ting samtidig. Vi kan ikke skape en egen livsstil i Norge helt uavhengig av det som skjer i Europa, og sitte her og være overdommer for det som skjer ute i verden. Vi må inn på banen, sier Berntsen, som mener at den norske debatten om internasjonale spørsmål ikke tar opp i seg de viktige spørsmålene.

- Ny epoke

– Mye av den politiske debatten er helt meningsløs. Den er på siden av saken. Vi diskuterer løsninger som hører fortiden til, ikke løsninger for det neste hundreåret.

Problemet er at vi forbruker for mye, og det er helt utelukket at indiere og kinesere kan komme opp på vårt forbrugsnivå. Hvis det skjer, kommer verden til å forgå i sin egen møkk. Jorda har ikke naturgrunnlag til det. Vi må gjøre noe med situasjonen, og det trengs internasjonalt samarbeid for å gjøre noe med forbruksmønsteret.

– Vi er på vei inn i en ny tidsepoke, og må omprøve så mange gamle løsninger og oppfatninger. Og vi kommer ikke til å greie å produsere oss bort fra problemene, sier Berntsen, som mener det er et paradoks at Vesten ikke greier å forbruke det de selv produserer:

– Skulle vi holdt hele bilindustrien i gang framover, måtte vi bytte bil hvert år.

avtalen, ønsker Berntsen å vise fram de fisketomme områdene i Sør-Norge.

– Når de kommer hit i mai, skal vi vise dem disse områdene, at de er vakre, og samtidig fortelle at der får du ikke en fisk, om du står der til krampa tar deg. Det er vakkert, men det er dødt. Det er et virkemiddel som gjør inntrykk, mener Berntsen. Han mener den tyske miljøvernministeren, Claus Töpfer, forstår Norges situasjon.

– Vi får stadig flere som skjønner at noe må gjøres før store deler av Norge er økologisk ødelagt.

Berntsen ble intervjuet av Gunnar Bolstad og Ole P. Pedersen.

Takk for støtten!

NSB Stavanger

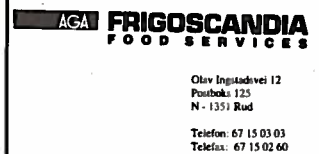

Barwil Agencies A/S

SAUDA KOMMUNE
Sentralbord 04 78 30 11
4200 SAUDA

Takk for støtten!

Bryggeri og mineralvann-
fabrikkarbeidernes foreningSkjærstad kommune
Brannvesenet
8100 MISVÆR
Tlf.: 081 38 102

EU godtar ikke norsk forbud

EU har protestert mot SFTs forslag om forbud mot kvikksølvholdige termometre.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

Statens Forurensningstilsyn (SFT) har kommet med et forslag til forskrift om forbud mot kvikksølvholdige termometre. Forslaget innebærer forbud mot å importere, produsere, eksportere og omsette kvikksølvholdige termometre fra 1. juli i år. EU har protestert mot forslaget, med den begrunnelse at tidsaspektet er for kort og at forskriften vil virke handelsvridende.

Sikre mål

Bakgrunnen for forslaget er ifølge SFT å sikre at Norge oppnår målene i nordsjøavta-

len. I henhold til nordsjøavtalen skal nemlig utslippene av kvikksølv reduseres med minst 70 prosent i perioden 1985 – 1995.

Samtidig ønsker man fra SFTs side i størst mulig grad å redusere risikoen for helse- og miljøskader forårsaket av kvikksølv. Kvikksølvtermometre er idag den nest største enkeltkilde til kvikksølvforurensning i Norge. Den største er utslipp av amalgam fra tannleger. De bidrar med henholdsvis rundt 750 kilo og omlag 1,3 tonn kvikksølv til kommunale avløp. Noe av kvikksølvet fordamper direkte fra knuste termometre, mens det meste havner i kloaknettet eller i det vanlige avfallet.

Handelsvridende

– Også EU har som mål å stanse bruken av kvikksølvholdige termometre, men ønsker å bru-

ke lengre tid. EU viser samtidig til et EU-direktiv som gjelder for medisinsk utstyr, og i protesten hevdes det at SFTs forslag til direktiv vil virke handelsvridende. Dette er grunnen til at EU nå har protestert, sier rådgiver Bodil Fisknes i Miljøverndepartementet til N&M Bulletin.

– Sverige og Danmark har arbeidet med et liknende forbud, og vi vil nå undersøke hva som ligger i deres forslag og undersøke EU-reglene på dette området.

Det er opp til MD og Utenriksdepartementet å vurdere hvorvidt Norge skal ta hensyn til EU-protesten.

– Vi kan selvsagt bestemme oss for å vedta forskriften om forbud mot kvikksølvholdige termometre, men vi kan da risikere å bli stevnet for EØS-domstolen for brudd på EØS-avtalen, sier Bodil Fisknes.

Kritiserer veipolitikken

En kontorsjef i Vegdirektoratet kritiserer regjeringens kanskje viktigste miljøtiltak i samferdselssektoren, omkjøringsveier. Hun mener miljøprioritert gjennomkjøring er et bedre alternativ.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Miljøprioritert gjennomkjøring betyr innsnevring av eksisterende veier i tettsteder og byer. Med fysiske hindre skal bilistene tvinges til å kjøre saktere. Slik blir det mindre forurensning og færre ulykker, ifølge Siri Legernes, fungerende kontorsjef i trafikksikkerhetskontoret i Vegdirektoratet.

Legernes sier at politikerne i dag ofte har en overdreven tro på omkjøringsveier for å redusere forurensningen og ulyk-

kene. Omkjøringsveier vil si nye veier som bygges for å lede trafikken utenom tettsteder og byer. Denne politikken står sentralt i myndighetenes streben etter å redusere miljøulempene ved biltrafikken. For eksempel står det i den nye veiplanen: "Vegomlegginger og nye veier kan bidra til bedringer i de lokale miljøforholdene. (...) En sterkere vektlegging av lokale miljøproblemer i vegpolitikken skulle tilsi en sterkere prioritering av slike løsninger lokalt."

– Omkjøringsveier avlaster ikke veiene i så stor grad som politikerne ønsket. Det blir for mye lokal trafikk tilbake, og da må det innføres tiltak her for å få en effekt, sier hun.

Gjennomkjøring

I Norge har Statens Vegvesen satt i gang fem prøveprosjekter for miljøprioritert gjennomkjøring. Legernes sier at uten-

landsk erfaring viser at miljøprioritert gjennomkjøring fører til 10 til 15 prosent reduksjon i luftutslippene, opptil fem dbA mindre støy og 20 til 90 prosent reduksjon av ulykkene, avhengig av utgangspunktet. Legernes viser også til at gjennomkjøring kan være et billig alternativ til å bygge omkjøringsveier. De fem demonstrasjonsprosjektene koster fra syv til 35 millioner kroner hver.

Daglig leder Tore Berge i Aksjon Nærmiljø og Trafikk (ANT) er enig med Legernes i at miljøprioritert gjennomkjøring er å foretrekke framfor omkjøringsveier.

– Miljøprioritert gjennomkjøring er et positivt tiltak. Men det bør inngå i en større pakke, der det også satses på gang- og sykkelveier, mindre transportkrevende arealbruk, restriksjoner på bilbruk og prioritering av kollektivtrafikk, sier Berge.

Ozonhull betyr mer sykdom

Hittil lite kjente effekter av uttynningen av ozonlaget avdekkes nå i en ny FN-rapport. Ifølge rapporten vil uttynningen føre til betydelig økning av infeksjonssykdommer.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Selv en marginal økning av UV-strålingen kan føre til store skader på alle typer plastmaterialer som brukes utendørs.

Ultrafiolette stråler har stor effekt på immunforsvaret, og vaksiner får redusert virkning. I tillegg vil global oppvarming

føre til at sykdomsbærende insekter, som tidligere bare overlevde i tropiske områder, også kunne overleve i tempererte soner.

"Kombinasjonen av (...) et varmere klima og UV-Bs (ultrafiolette stråler) kapasitet til å undergrave immunforsvaret, kan i betydelig grad øke den framtidige spredningen og alvorret i infeksjonssykdommer," heter det i rapporten.

Ødelegges raskere

Et mindre vesentlig problem er at bygningsmaterialer kan brytes ned raskere enn før, som følge av uttynningen av ozonlaget. Paneler, karmen, rør og takrenner laget av plast kan bli ødelagt i et raskere tempo. Det

samme vil alt annet som lages av plast og som brukes utendørs, slik som fiskegarn, klær, plastdeler på fly, møbler og emballasje.

Også andre materialer kan ødelegges raskere enn før, uten at det ennå er tallfestet. Det gjelder gummi, maling, pels, tre, papir og tekstiler.

Opplysningene kommer fram i rapporten "The impact of ozone-layer depletion," som er utgitt av FNs miljøprogram (UNEP).

I rapporten nevnes også en rekke andre effekter av det reduserte ozonlaget: økt drivhuseffekt, mer hudkreft og øyeli-delser, mer lokal forurensning, skader på planktoner i havet og redusert plantevekst på land.

Til krig mot havet

Mennesket har gått til krig mot havet, skriver Worldwatch Institute i "Jordens tilstand 1994." Og det har vært en vellykket krig, skriver instituttet ironisk.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

"Hvis vi skulle erklære krig mot verdenshavene ville vår beste offensive strategi være å sette inn støtet mot kystene, regionene med den høyeste konsentrasjonen av biologisk aktivitet. Tragisk nok er det akkurat det menneskeheten er i ferd med å gjøre", skriver Worldwatch Institute i sin nye årsrapport, som også tar for seg en rekke andre temaer.

I boken beskrives truslene mot livet i havet ved hjelp av skremmende statistikk. For eksempel er det anslått at 80 – 90 prosent av alt som dumpes i havet kommer fra oppmudring langs kysten. Ti prosent av dette

inneholder giftige avfallsstoffer fra byer, industrier og skipsfart. 70 prosent av verdens korallrev kan være utryddet i løpet av de neste 20 – 40 årene. 17 av verdens hovedområder for havfiske har allerede overskredet eller er i ferd med å sprengre sine naturlige grenser.

Internasjonal samarbeid kan nytte. Worldwatch Institute bruker som eksempel at oljeforurensningen fra skip sank

med 60 prosent fra 1981 til 1989, blant annet på grunn av samarbeidet i Den internasjonale skipsfartsorganisasjonen (IMO). På den annen side har det vært umulig å få til effektive avtaler om vern av fiskeresursene. På dette området anbefaler Worldwatch at myndighetene kutter ut subsidiene og innfører leieavgift på bruk av fiskebankene.

Takk for støtten!

Avisretur A/S
Pb. 335
1473 Skårer
Tlf.: 67 97 27 80

SPRINKLERTEKNIKK A/S

NETIR RENOVASJONSSELSKAP
9845 TANA

FYLKETS
FELLESVASKERI DA

Vi gjør det
trivelig å bo!

FORUS
TRELAST

Weatherford Norge A/S
4029 Stavanger
Tlf. 51 54 10 77

- Forsvaret overkjører naturinteresser i Åmot

Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN) er misfornøyd med konsekvensutredningen for Forsvarets etablering på Rødsmoen, og mener forsvaret bryter forutsetningene.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

Da Stortinget vedtok å etablere hovedflyplass på Gardermoen, vedtok det også å flytte Forsvarets kavaleri fra Gardermoen til Åmot.

– Helt siden Forsvarets Gardermoen-utredning la fram sin konsekvensutredning for etablering i Åmot kommune, har vi vært skeptiske. Skepsisen forsterker seg etterhvert som vi ser at Forsvarets planer og behov går langt utover det som var omtalt og vurdert i konsekvensutredningen.

Dette sier lederen i Naturvernforbundet i Åmot, Ellen Austland Dieseth, til N&M Bulletin. Ifølge Austland Dieseth har konsekvensutredningen flere mangler, og SRN krever derfor en tilleggsutredning og ny høring.

– Den nåværende utredningen bygger på utilstrekkelige beskrivelser av den militære aktiviteten og manglende utredning av konsekvenser for jakt, fiske, friluftsliv og framtidig reiselivsutvikling. Planer for støyende aktiviteter, som skyting, er uklart framstilt, og utredningen begrunner arealbruken dårlig. I tillegg har det kommet fram opplysninger om at Forsvarets behov og planer går langt utover det som er omtalt i konsekvensutredningen.

Truer bjørnehi og vassdrag

– Blant de nye eller endrede forholdene som ikke nevnes i den nåværende konsekvensut-

redningen, finnes blant annet en utvidelse av bruksområdet som kan true bjørnehi. Det er også reist tvil om de lovte vernezonene mot vassdragene kan opprettholdes, ettersom Forsvaret ønsker vadedest for stridsvogner over Glomma, forklarer Ellen Austland Dieseth. Arealbehovet, som i konsekvensutredningen ble vurdert

til 36.000 dekar, er nå oppe i over 50.000 dekar.

Nei fra MD

Ifølge saksbehandler Inger Johanne Bjørnstad i Miljøverndepartementet (MD), avviser departementet en tilleggsutredning. Hun viser til at videre undersøkelser forutsettes knyttet til arbeidet med kommu-

nedelplanen. I brevet fra departementet heter det blant annet: "Departementet regner med at SRN er kjent med det kommunedelplanarbeidet som nå er i full gang i kommunen, og legger til grunn at også deres interesser vil bli presentert og vurdert i denne sammenhengen, som grunnlag for kommunens planvedtak."

Her vokser arbeidsplasser, byggevarer, papir og norske eksportinntekter

Naturressursene i Norge gir oss nordmenn muligheter. Fjell med stryk og fosser, hav med fisk og olje, brede bygder og store skoger... Skognæringen i Norge gir valutainntekter, arbeidsplasser og ringvirkninger i distriktene. Skogbruk og skogindustri er en del av det økonomiske grunnlaget for det moderne Norge.

Norske Skogs oppgave er å foredle naturressurser til kvalitetsprodukter. Konsernet har ca 5000 ansatte og produserer papir, masse og byggevarer. Norske Skog er Europas tredje største leverandør av avispapir, og en av Skandinavias største leverandører av trelast og parkett.

Skogen er en levende og fornybar ressurs. Men den må forvaltes slik at den kan bli til glede og nytte også i fremtiden.

Norske Skog

Norske Skogindustrier A.S

Hovedkontoret: 7620 Skogn, Tlf.: 076 87 000 Fax: 076 87 100
Oslokontoret: Vollsv. 9 - 11, 1324 Lysaker, Tlf.: 67 59 90 00 Fax: 67 59 91 97

TRONDHEIM REKLAMERVA. FOTO: MIFLET FOTO

Ny katalysatorteknologi på vei

Flere nye katalysatorer som virker straks etter at motoren settes i gang, er under utvikling. Nå er det et stort forurensningsproblem at bilkatalysatoren først virker etter to - tre kilometer.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

I N&M Bulletin nr. 23 i fjor skrev vi at luftforurensningen i byene om vinteren er like ille som før katalysatoren ble introdusert. Ny teknologi kan gjøre noe med det at katalysatoren ikke virker når motoren er kald.

Flere teknologier utprøves. Den svenske avisen Ny Teknik omtaler to av dem. Det ene er en boks som fanger opp de farlige utslippene til katalysatoren blir varm. Den kan uten omfattende endringer tilpasses

alle motorstørrelser og avgassystemer.

Mer attraktiv

Det er selskapene Engelhard og Corning som utvikler disse boksene. Den andre teknologien, som også presenteres i den svenske avisen, er en tynn folie med hår. Denne folien gjør metallkatalysatoren mer effektiv og mer holdbar enn dagens keramiske katalysatorer. Folien består av jern, krom, aluminium og cerium. Blandingen gjør at overflatehårene reiser seg og blir som en gressmatte når de varmebehandles.

Denne teknologien kan gjøre metallkatalysatoren mer attraktiv. Slike katalysatorer har i dag bare ti prosent av markedet, men andelen øker stadig. Metallkatalysatoren virker raskere enn den keramiske katalysatoren. Grunnen er at den tåler mer varme og kan settes nærmere motoren. Det er Sand-

vik Steel i Sverige som utvikler denne teknologien.

Elektronisk oppvarming

Overingeniør Erik Figenbaum ved Teknologisk Institutt forteller til N&M Bulletin at to andre katalysatorteknologier også utvikles. Det ene er å varme opp katalysatoren før start, ved hjelp av batteri. Dette utprøves av det amerikanske forurensningstilsynet (EPA).

Den andre teknologien står Saab for, og den går ut på å oppbevare overskuddsvarme i en slags termos når motoren er slått av.

Figenbaum sier at ingen av disse teknologiene er på markedet i dag. Han tror imidlertid de vil komme, etterhvert som utslippskravene i blant annet EU blir strengere.

Takk for støtten!

Lilleakerveien 31 0216 Oslo
Tlf: 22 73 08 40

Felleskjøpet Østlandet

**BRANNVESENET
I GJESDAL
4330 Ålgård**

Tlf.: 516 18 400

I Vest-Agder går vi

SAMMEN OM ET BEDRE MILJØ

Fylkesmannen i Vest-Agder
Miljøvernavdelingen

Forsøksringene
i sentrum
for utvikling
og miljøbevissthet
i landbruket

UNION
– et godt papir

"Slapp innsats" å være av de beste?

DEBATT

Håvard Toresen,
underdirektør MD

N&M Bulletin har i den senere tid kommet med en rekke påstander om at miljøvernmyndighetene ikke gjør jobben sin på området ozonredukerende stoffer, bl.a. i lederen i nr. 22, 1993, under overskrift som "Slapp ozon-innsats" og utsagn om at myndighetenes nasjonale oppfølging av den internasjonale prosessen på dette området er kritikkverdig.

Norge har redusert KFK- og halonforbruket med henholdsvis 80 og 70 prosent siden 1986. Denne reduksjonen er mer enn det vi er forpliktet til gjennom Montreal-protokollen, og vi er på dette området en av de beste i klassen. Dette gode resultatet skyldes strenge reduksjonskrav ved bruk av forskrifter, og at Norge var blant de første som vedtok å gjennomføre full stans i bruken av ozonredukerende stoffer. I tillegg har Norge vært en pådriver i arbeidet med å få strengere og mer forpliktende internasjonale avtaler om vern av ozonlaget. Dette er ikke "slapp ozon-innsats"!

Jeg er klar over at det gjenstår en oppløpsside på dette området, og at det blir et tungt løft, særlig for kuldebransjen, å bidra til at Norge overholder reduksjonskravene. Med et fortsatt nært samarbeid mellom bransjen og miljøvernmyndighetene er jeg imidlertid overbevist om at Norge vil nå sin målsetting om utfasing av KFK innen 1995.

I oppslagene i N&M Bulletin er det hovedsakelig problemene knyttet til innsamling av brukt KFK fra kuldeanlegg, lekkasjene fra kuldeanleggene og innsamling av hvitevarer som tas opp.

Når det gjelder innsamling av ozonredukerende stoffer har vi i Norge satset på frivillige ordninger hvor bransjen selv organiserer og står bak ordningen. Miljøvernmyndighetenes primære oppgave har vært å sette overordnede miljømål og

krav til virksomheten. Returprosjektet, som N&M Bulletin henviser til, er en slik landsomfattende, frivillig innsamlingsordning. Jeg vil understreke at det er deltakerne som har ansvar for at deres medlemmer samarbeider, og at prosjektet har den tillit og autoritet til å muliggjøre en miljømessig innsamling og destruksjon av KFK, i tråd med prosjektets intensjoner. Departementet har imidlertid i den senere tid registrert en viss uro rundt Returprosjektet. Samarbeidsproblemene som har oppstått kan gjøre det vanskelig for prosjektet å leve opp til sine intensjoner.

Miljøvernmyndighetene foretar nå en samlet vurdering av hvordan man på best måte kan sikre en tilfredsstillende miljømessig håndtering av de ozonredukerende stoffene. Returprosjektets rolle og eventuelle andre ordninger blir i denne forbindelse nærmere vurdert. Dersom vi finner at dagens ordninger ikke fører fram til et tilfredsstillende resultat, er Miljøverndepartementet (MD) innstilt på å sette i verk de tiltak som vi anser for å være nødvendige for at ozonredukerende stoffer blir tatt hånd om på en miljømessig forsvarlig måte.

Et annet problem er utslipp av ozonredukerende stoffer fra eksisterende kuldeanlegg til stratosfæren. MD har pr. idag satt i verk følgende tiltak for å bøte på dette problemet:

-økonomisk støtte som har gjort det mulig for bransjen å etablere en frivillig godkjenningsordning av kuldeentrepre-

nører. Denne ordningen vil være med på å gjøre anleggene mer driftssikre, og således redusere uønskede lekkasjer.

-initiativ for å få innarbeidet krav til kuldetekniske anlegg og drift av disse i lovverket.

MD vurderer nå også andre mulige virkemidler og tiltak for å redusere lekkasjene fra kuldeanlegg.

N&M Bulletin har tatt opp spørsmålet om etablering av et landsomfattende system for innsamling av hvitevarer og utvinning av KFK fra disse. En eventuell innsamling av KFK fra hvitevarer vil stort sett være begrenset til de hvitevarene som idag er på markedet. I løpet av kort tid vil det ikke lenger selges hvitevarer som inneholder KFK i Norge. MD vurderer nå alternative løsninger for et landsomfattende innsamlingssystem for hvitevarer, med sikte på materialgjenvinning og eventuell utvinning av KFK. I forhold til andre aktuelle tiltak er det imidlertid ingen tvil om at utvinning av KFK er meget kostbart i forhold til den effekt dette vil gi i reduserte KFK-utslipp.

Når N&M Bulletin fremstiller miljøvernmyndighetenes ozoninnsats som slapp, kjenner jeg meg således ikke igjen. Det kan hende at N&M Bulletin har et poeng i at myndighetene kan ha et stykke igjen på den pedagogiske siden, når det gjelder å presentere sin politikk. N&M Bulletins noe provoserende antydninger skulle i så henseende gi god inspirasjon til å arbeide videre med formidlingssiden.

Krever fly-avgift

Landsutvalget for jernbane krever at flytrafikken må betale miljøavgifter på lik linje med andre transportmidler. "Det ideelle hadde vært om CO₂-avgifta blei lagt på flyparafinen på samme måte som for vanlig bensin. (...) En annen mulighet er å innføre en setavgift.

Flere miljøjobber

En million tyskere kommer til å ha jobb innen miljøsektoren i 2000, viser en prognose det tyske miljøtilsynet, Umweltbundesamt, har gjennomført. Miljøsysselsettingen kommer til å øke med 50 prosent fra 1990 til 2000, skriver Der Spiegel. Dermed er miljøjobber den store vekstsektoren.

Takk for støtten!

JHR PARTNERS A/S

Stadsbygd Sparebank

Mitsubishi Motors Co

MMC Norge AS... et selskap i Motor Gruppen
Postboks 43 Riseløkken, 0516 Oslo
Kontor: Østre Akker vei 62
Telefon: 22 65 14 20
Fax: 22 64 96 99

Sparebanken
BIEN

HL Byggadministrasjon as
Tlf. 22 35 52 60

UNIL A-L

Ordet er ditt A/S

Ordet er ditt A/S

NORCEM FoU
Sement-Betong
Miljø-Energi
Vi har kompetansen

Har du prøvd
en ny Ford
i det siste?

JORDFORSK
SENTER FOR JORDFAGLIG MILJØFORSKNING
1432 ÅS

Fax: 64 94 81 10
Tlf: 64 94 81 00

Foss Billakkering A/S
Prof. Kohtsvei 77
1320 Stabekk

ENEBAKK KOMMUNE

Vi gratulerer
Enebaakk kommune med
nytt renseanlegg

VIP TEC

BC BYGGCONSULT AS

BRØDRENE DAHL A/S

OPTIMAL
ENGINEERING A/S

GK
Klimaentreprenør
Gunnar Karlson s.s.

